

Bruselj, 14.10.2020
COM(2020) 952 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Poročilo o napredku na področju energije iz obnovljivih virov

1. UVOD

Energija iz obnovljivih virov je v središču prednostnih nalog evropskega zelenega dogovora. Direktiva 2009/28/ES o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov¹ (RED I) je osrednji element v energetske politiki EU in ključna gonilna sila pri doseganju ciljev v zvezi z energijo iz obnovljivih virov za leto 2020. Cilji za leto 2020 so tudi prvi velik mejnik, ki zagotavlja podlago za izpolnitev večjih ambicij, tj. 55-odstotnega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2030, kot je predvideno v načrtu za uresničitev podnebnih ciljev² na podlagi evropskega zelenega dogovora³. Zaradi navedene večje ambicije je EU vzpostavila uravnoteženo pot do podnebne nevtralnosti do leta 2050 s temeljitim razogljčenjem vseh sektorjev gospodarstva. V zvezi s tem je potreben prehod od sedanjega energetskega sistema k povezanemu energetskega sistema, ki temelji predvsem na obnovljivih virih energije. Kot je navedeno v oceni učinka v zvezi z načrtom za uresničitev podnebnih ciljev, tj. 55-odstotnega zmanjšanja toplogrednih plinov, bo moral delež obnovljivih virov energije v letu 2030 doseči 38–40 %⁴.

V strategiji za povezovanje energetskega sistema⁵ je poudarjeno, da mora evropska energetska prihodnost temeljiti na vse večjem deležu energije, pridobljene iz geografsko razpršenih obnovljivih virov, ki prožno vključuje različne nosilce energije, ob hkratnem ohranjanju gospodarnosti z viri ter preprečevanju onesnaževanja in izgube biotske raznovrstnosti. Čisti in obnovljivi viri energije bodo tudi gradnik gospodarskega okrevanja po krizi zaradi COVID-19. Komisija v načrtu za okrevanje gospodarstva⁶, predstavljenem 27. maja 2020, poudarja potrebo po boljšem povezovanju energetskega sistema v okviru prizadevanj za sprostitev naložb v ključne čiste tehnologije in vrednostne verige ter povečanje odpornosti celotnega gospodarstva. V zvezi z mehanizmom za okrevanje in odpornost države članice pripravijo nacionalne načrte za okrevanje in odpornost, ki so skladni z izzivi in prednostnimi nalogami, specifičnimi za zadevno državo in opredeljenimi v okviru evropskega semestra, zlasti z izzivi in prednostnimi nalogami, ki so pomembni za zeleni in digitalni prehod ali izhajajo iz njega. Načrti za okrevanje in odpornost morajo biti skladni tudi z informacijami, ki jih države članice vključijo v nacionalne reformne programe v okviru evropskega semestra, svoje nacionalne energetske in podnebne načrte (NECP) in posodobitve teh načrtov v skladu z Uredbo (EU) 2018/1999, območne načrte za pravični prehod v okviru Sklada za pravični prehod ter partnerske sporazume in programe v okviru skladov EU.

¹ Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, UL L 140, 5.6.2009, str. 16.

² COM(2020) 562 final.

³ COM(2019) 640 final.

⁴ SWD(2020) 176 final.

⁵ COM(2020) 299 final.

⁶ COM(2020) 456 final.

Eden od glavnih gradnikov je začetek veljavnosti Direktive (EU) 2018/2001 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (RED II⁷) 24. decembra 2018. Z novo direktivo se je vzpostavil trden okvir za izpolnitev zavezujočega cilja EU, in sicer najmanj 32 % energije iz obnovljivih virov v bruto porabi končne energije do leta 2030. Ta okvir temelji na napredku, doseženem v skladu z direktivo RED I, med drugim z obveznostjo držav članic, da cilje za leto 2020 uporabijo kot osnovo za svoje usmeritve v nacionalnih energetske in podnebne načrtih. Na podlagi vseh predloženih nacionalnih energetske in podnebne načrtov se zdaj pričakuje, da bo delež energije iz obnovljivih virov EU leta 2030 dosegel 33,1–33,7 %⁸. Skupni prispevki držav članic kažejo, da se bo uporaba energije iz obnovljivih virov v obdobju do leta 2030 hitreje povečevala; če bodo države članice izpolnile (in presegle) svoje prispevke glede energije iz obnovljivih virov, bo torej skupni delež energije iz obnovljivih virov EU presegel cilj 32 %.

Politična prednostna naloga EU, da postane vodilna svetovna sila na področju obnovljivih virov energije, temelji na prisotnosti obnovljivih virov energije v vseh razsežnostih energetske unije. Vodilna vloga na področju tehnologije v sektorju čiste energije je pomembna (zlasti na področju vetrne in oceanske tehnologije, tehnologije pametnih omrežij in obnovljivega vodika), vendar pa so potrebna stalna prizadevanja za odpravo vrzeli in dosego konkurenčne prednosti na področju baterij in sončne fotovoltaične energije⁹. EU se v mednarodni konkurenci uvršča visoko na področju patentov visoke vrednosti, kar pomeni, da je Evropa vodilna pri inovacijah ter izvozu novih in izboljšanih nizkoogljičnih tehnologij¹⁰.

Prednosti obnovljivih virov energije močno presegajo učinke razsežnosti energetske unije. Energija iz obnovljivih virov je vir gospodarske rasti in delovnih mest za Evropejce, zlasti lokalnih delovnih mest z **več kot 1,5 milijona ljudi, ki trenutno delajo v tem sektorju v EU in po ocenah ustvarijo promet v višini 158,9 milijarde EUR**¹¹. V nedavnem poročilu o cenah in stroških energije v Evropi¹² je navedeno, da so večje količine energije iz obnovljivih virov pomemben dejavnik za padec veleprodajnih cen energije v zadnjih letih. Zaradi tega bi se lahko posledično zmanjšali stroški energije za industrijo in morda izboljšala industrijska konkurenčnost. Nenazadnje pa so obnovljivi viri energije zaradi nižjih stroškov tehnologije v povezavi z digitalizacijo dejanska gonilna sila, s pomočjo katere lahko potrošniki prevzamejo ključno vlogo pri energetskem prehodu.

To poročilo ponuja najnovejši vpogled v napredek, dosežen do leta 2018, v zvezi z doseganjem nacionalnih zavezujočih ciljev glede obnovljivih virov energije do leta 2020 ter izpolnjuje druge obveznosti poročanja Komisije v skladu z direktivo RED I in

⁷ Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, UL L 328, 21.12.2018, str. 82.

⁸ COM(2020) 564 final, Ocena nacionalnih energetske in podnebne načrtov na ravni EU.

⁹ COM(2020) 953, Poročilo o napredku na področju konkurenčnosti sektorja čiste energije.

¹⁰ JRC (2017), Monitoring R&I in Low-Carbon Energy Technologies (Spremljanje raziskav in inovacij na področju nizkoogljičnih energetske tehnologije),

<http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC105642>.

¹¹ Barometer Euroserv'ER (2020) 2019. <https://www.euroserv-er.org/19th-annual-overview-barometer/>.

¹² Temeljna študija podjetja Trinomics za Evropsko komisijo, oktober 2020, Report on Energy prices and cost in Europe (Poročilo o cenah in stroških energije v Evropi).

direktivo o posrednih spremembah rabe zemljišč¹³. Za oceno napredka pri doseganju cilja za leto 2020 se kot primarni vir podatkov uporabljajo statistični podatki o energiji, ki temeljijo na podatkih, ki so jih države članice poslale Eurostatu do julija 2020. To poročilo temelji tudi na petem polletnem poročilu o napredku na področju energije iz obnovljivih virov držav članic, ki zajema obdobje 2017–2018¹⁴, in na dodatni tehnični analizi, opravljeni v letu 2020. Vključuje tudi pregled potenciala v smislu mehanizmov sodelovanja ter ocene upravnih okvirov in trajnostnosti pogonskih biogoriv.

Poročilo je razdeljeno na štiri glavna poglavja. V poglavju 2 je predstavljena skupna ocena na ravni EU, poglavje 3 pa vsebuje podrobnejšo analizo napredka držav članic, vključno z napovedmi za leto 2020. V poglavju 4 je ocenjena trajnostnost pogonskih biogoriv. Splošne sklepne ugotovitve in priporočila so predstavljeni v poglavju 5. Če ni izrecno navedeno, podatki v tem poročilu vključujejo Združeno kraljestvo, ki je bilo v obdobju poročanja, tj. v letu 2018, država članica EU.

2. NAPREDEK EU PRI UVAJANJU ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH VIROV

Leta 2018 je EU dosegla 18,0-odstotni (18,9 % v EU-27) delež energije iz obnovljivih virov v bruto porabi končne energije, kar je nad okvirno usmeritvijo 16 % za obdobje 2017–2018, medtem ko je cilj za leto 2020 doseči najmanj 20-odstotni delež (20,6¹⁵ % za EU-27). Poleg tega EU kot celota presega nekoliko ambicioznejšo usmeritev, ki so jo države članice opredelile v svojih nacionalnih akcijskih načrtih za obnovljive vire energije (NREAP)¹⁶. V zadnjih letih so se skupni delež obnovljivih virov energije (RES) na ravni EU in sektorski deleži energije iz obnovljivih virov v sektorju za električno energijo (RES-E), sektorju ogrevanja in hlajenja (RES-H) ter v manjši meri tudi v prometnem sektorju (RES-T) stalno povečevali.

Kar zadeva posamezne sektorje, je bil **delež energije iz obnovljivih virov v sektorju električne energije ter sektorju ogrevanja in hlajenja** na ravni EU **sistematično nad** ravnmi, ki so jih države članice določile v svojih nacionalnih akcijskih načrtih za obnovljive vire energije, medtem ko je v **prometnem sektorju nekoliko pod načrtovanim deležem** iz nacionalnih akcijskih načrtov za obnovljive vire energije (dejansko 8,03 % v primerjavi z načrtovane 8,50 %)¹⁷. Ta primanjkljaj je delno posledica razprave o politiki pogonskih biogoriv in s tem povezanih prilagoditev zakonodajnega okvira. Čeprav so bile te prilagoditve potrebne, da so se obravnavali pomisleki glede trajnostnosti, so se zaradi posledične negotovosti o prihodnjem okviru politike upočasnile naložbe v proizvodno

¹³ Direktiva (EU) 2015/1513.

¹⁴ <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/renewable-energy/progress-reports>.

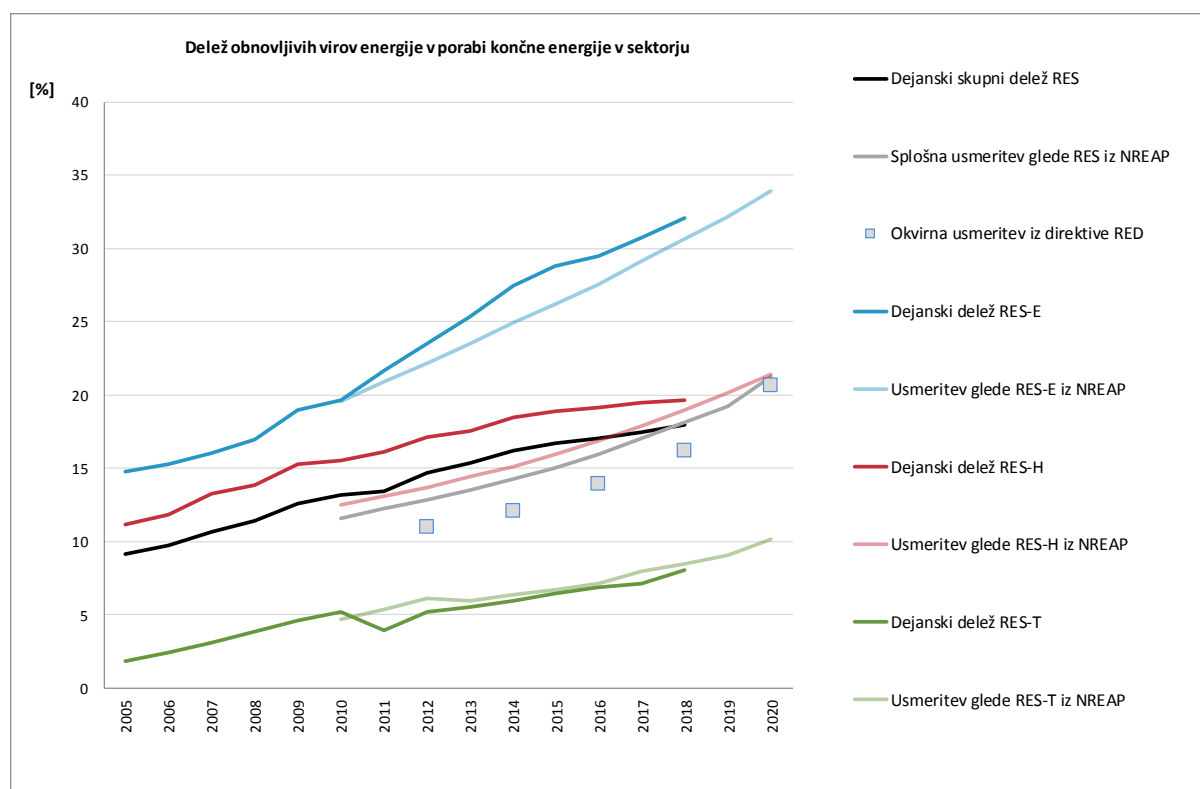
¹⁵ Okvirni skupni delež nacionalnih zavezujočih ciljev 27 držav članic EU in na podlagi ocen Komisije glede bruto porabe končne energije v vsaki od 27 držav članic EU v letu 2020.

¹⁶ <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/renewable-energy/national-action-plans>.

¹⁷ Navigant (2020): Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU – Task 1–2 (Tehnična pomoč pri uresničevanju petega poročila o napredku na področju obnovljivih virov energije v EU – nalogi 1 in 2). Naročilo storitev: ENER/C1/2019-478 [DOI 10.2833/325152].

zmogljivost za pogonska biogoriva, vključno z naprednimi pogonskimi biogorivi¹⁸. Večje naložbe v proizvodno zmogljivost za napredna pogonska biogoriva, ki so posledica sprejetja direktive RED II, se v podatkih za leto 2018 ne kažejo.

Bioenergija je na splošno še naprej glavni vir energije iz obnovljivih virov v EU s približno 60-odstotnim deležem v letu 2018. Največji delež bioenergije predstavljajo trdna pogonska biogoriva z 68,4 %. Od teh trdnih pogonskih biogoriv gozdarstvo predstavlja približno 91 %. Druge oblike bioenergije so tekoča pogonska biogoriva (12,6 %), bioplin (11,6 %), obnovljivi delež komunalnih odpadkov (7,2 %) in oglje (2 %)¹⁹.

Slika 1: Dejanski in načrtovani deleži energije iz obnovljivih virov za EU (2005–2020, v %).
Vir: Eurostat in nacionalni akcijski načrti za obnovljive vire energije.

Kar zadeva absolutno porabo energije iz obnovljivih virov, zagotavlja največji prispevek (skupno 102,9 milijona ton oljnega ekvivalenta (Mtoe) v letu 2018) sektor ogrevanja in hlajenja, ki mu tesno sledita sektor električne energije iz obnovljivih virov (90,3 Mtoe) in prometni sektor (25,1 Mtoe)²⁰.

¹⁸ Napredna pogonska biogoriva so v direktivi RED opredeljena kot pogonska biogoriva, proizvedena iz surovin s pozitivnega seznama, na katerem so predvsem odpadki in ostanki.

¹⁹ Navigant (2020): Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU – Task 3 (Tehnična pomoč pri uresničevanju petega poročila o napredku na področju obnovljivih virov energije v EU – naloga 3). Naročilo storitev: ENER/C1/ 2019-478.

²⁰ Eurostatovo orodje SHARES 2018. Uporaba multiplikatorjev iz direktive RED I.

Glavni obnovljivi viri, ki se uporabljajo v sektorjih porabe energije, so bili biomasa za ogrevanje in hlajenje, vodna energija in veter za električno energijo ter pogonska biogoriva za promet.

Države članice podpirajo energijo iz obnovljivih virov v prometnem sektorju predvsem z instrumenti, usmerjenimi k uporabi pogonskih biogoriv, vendar vedno bolj spodbujajo možnosti e-mobilnosti ali pa zdaj načrtujejo uvedbo subvencij za e-mobilnost. Med državami članicami, ki že imajo vzpostavljene instrumente za podporo, so Danska, Nemčija, Irska, Hrvaška, Italija, Latvija, Malta, Avstrija, Romunija, Švedska in Združeno kraljestvo.

V sektorju električne energije se jasno kaže premik v smeri obnovljivih virov energije. Med letoma 2010 in 2018 se je kumulativna zmogljivost sončne in vetrne energije v EU povečala s 110 GW na 261 GW²¹. Eden od ključnih dejavnikov je bilo zmanjšanje stroškov električne energije iz sončne fotovoltaične in vetrne energije, ki so se v obdobju med letoma 2009 in 2018 zaradi zmanjšanja stroškov kapitala, napredka na področju učinkovitosti ter izboljšav dobavne verige in konkurenčnih razpisnih postopkov za programe podpore zmanjšali za skoraj 75 % pri sončni fotovoltaični energiji oziroma za približno 50 % pri vetrni energiji (odvisno od trga). Nemčija in Nizozemska sta od sredine leta 2016 več kot 3,1 GW zmogljivosti na morju dodelili v okviru ponudb z ničelnimi subvencijami²². Do julija 2020 je 18 držav članic v konkurenčnem postopku zbiranja ponudb določilo ravni podpore za (večje) obrate v zvezi z energijo iz obnovljivih virov v sektorju za električno energijo²³. Nadaljevanje trenda do popolnoma na trgu temelječih projektov v zvezi z energijo iz obnovljivih virov v sektorju za električno energijo bi prispevalo k obvladovanju maloprodajnih cen električne energije, saj bi se del, ki se nanaša na podporo, zmanjšal²⁴.

Na svetovni ravni je bila v letu 2019 prvič **večina nove električne energije proizvedena iz sončne in vetrne energije**. Dodatna sončna energija je znašala 119 gigavatov (45 % celotne nove zmogljivosti), sončna in vetrna energija pa sta skupaj predstavljali več kot dve tretjini dodatkov²⁵. Podobno agencija IRENA ugotavlja, da nove zmogljivosti za energijo iz obnovljivih virov vse pogosteje stanejo manj kot najcenejše možnosti proizvodnje energije, ki temeljijo na fosilnih gorivih²⁶.

Zmanjšanje stroškov je tudi eno ključnih gonil za povečanje pridobivanja energije iz obnovljivih virov s strani podjetij, zlasti kadar poslovni uporabniki energije podpišejo pogodbo o neposrednem nakupu električne energije z razvijalcem projekta na področju

²¹ Eurostat (2020): Energija EU v številkah.

²² Skupno raziskovalno središče, Wind Energy Technology Market Report (Poročilo o trgu tehnologije za vetrno energijo), EUR 29922 EN, Evropska komisija, Luksemburg, 2019.

²³ Navigant (2020): Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU – Task 1–2 (Tehnična pomoč pri uresničevanju petega poročila o napredku na področju obnovljivih virov energije v EU – nalogi 1 in 2). Naročilo storitev: ENER/C1/2019-478 [DOI 10.2833/325152].

²⁴ COM(2020) 951, Poročilo o cenah in stroških energije v Evropi.

²⁵ <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-09-01/the-world-added-more-solar-wind-than-anything-else-last-year#:~:text=For%20the%20first%20time%20ever,a%20report%20Tuesday%20by%20BloombergNEF>.

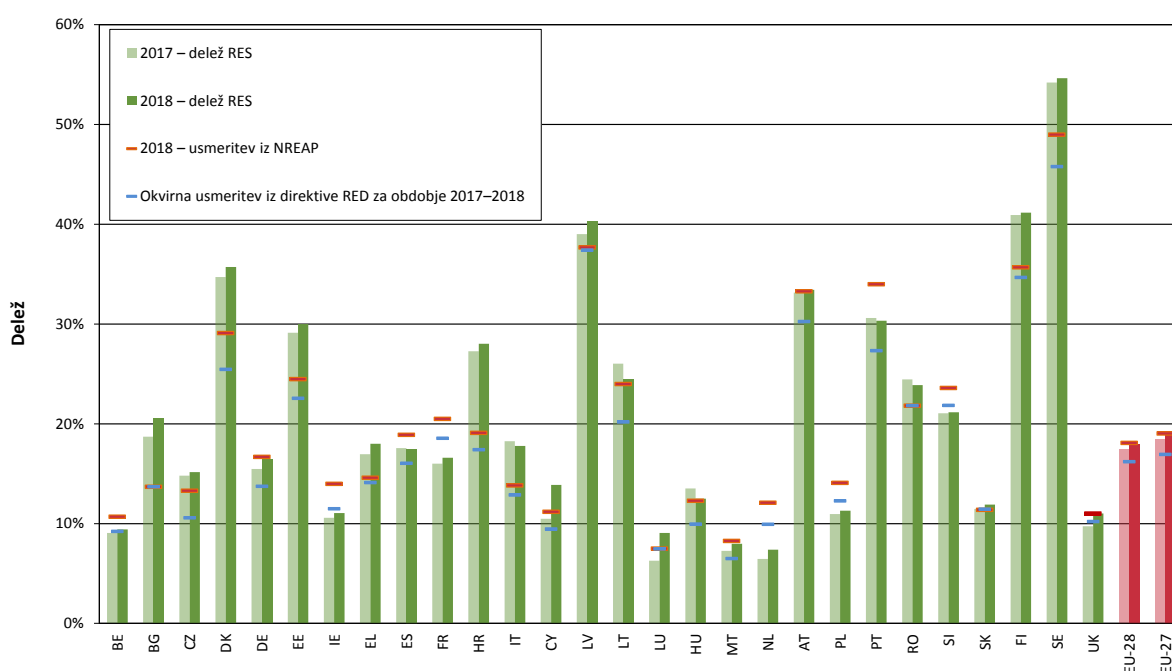
²⁶ <https://www.irena.org/publications/2020/Jun/Renewable-Power-Costs-in-2019>.

energije iz obnovljivih virov. V obdobju 2015–2019 se je količina električne energije iz obnovljivih virov, dobavljena na podlagi pogodb o nakupu električne energije s strani podjetij, v Evropi²⁷ potrojila z 847 MW na 2 487 MW²⁸.

3. PODROBNE OCENE NAPREDKA DRŽAV ČLANIC IN NAPOVEDI DO LETA 2020

1. Napredek na področju električne energije, ogrevanja in hlajenja ter prometa

Deleži energije iz obnovljivih virov odražajo zgodovinsko raznolikost v mešanici energijskih virov držav članic, razlike med državami članicami glede možnosti za razvoj energije iz obnovljivih virov in različen napredek, pri čemer so se **deleži leta 2018 gibali od 7,4 % na Nizozemskem do 54,6 % na Švedskem** (glej sliko 2).

Slika 2: Deleži energije iz obnovljivih virov v EU in državah članicah v bruto porabi končne energije v obdobju 2017–2018 v primerjavi z usmeritvami iz direktive RED I (vir: Eurostat).

Dvanajst držav članic²⁹ (Bolgarija, Češka, Danska, Estonija, (Grčija po ocenah), Finska, Hrvaška, Italija, Ciper, Latvija, Litva in Švedska) **je zdaj že doseglo delež, ki je enak njihovemu cilju za leto 2020 ali ga presega. Hkrati se je v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 v šestih državah članicah** (Španija, Italija, Litva, Madžarska, Portugalska in Romunija) **zmanjšal delež energije iz obnovljivih virov.**

²⁷ Vključno z Norveško in Združenim kraljestvom.

²⁸ Podatkovna zbirka Bloomberg New Energy Finance Corporate PPA Database, dostop septembra 2020.

²⁹ V primerjavi z 11 državami članicami v letu 2017.

Kar zadeva okvirne usmeritve iz direktive RED, jih je 23 držav članic preseglo, Irska, Francija, Nizozemska, Poljska in Slovenija pa jih ne dosegajo. Irska, Francija, Poljska in Slovenija jih ne dosegajo, pri čemer se njihovi deleži gibljejo med 0,7 in 2,3 %, Nizozemska pa glede na okvirno usmeritev iz direktive RED, ki znaša 9,9 %, kaže največji primanjkljaj z dejanskim deležem 6,9 % v obdobju 2017–2018. Še bolj zaostaja za svojim 12,1-odstotnim deležem iz nacionalnega akcijskega načrta za obnovljive vire energije za leto 2018. Največja pozitivna odstopanja od okvirnih usmeritev iz direktive RED so bila ugotovljena za Hrvaško, Bolgarijo, Češko in Italijo.

Če pogledamo absolutne ravni porabe energije iz obnovljivih virov v EU, opazimo znatno, tj. 10,6-odstotno povečanje z 189 Mtoe v letu 2015 na 209 Mtoe v letu 2018. V istem obdobju pa se je s 1 126 Mtoe na 1 160 Mtoe povečala bruto poraba končne energije, kar je povzročilo zmanjšanje vpliva na delež energije iz obnovljivih virov, saj se ta izračuna kot poraba končne energije iz obnovljivih virov, deljena z bruto porabo končne energije.

Sektorski deleži energije iz obnovljivih virov so se v obdobju 2017–2018 povečali za veliko večino držav članic. V prometnem sektorju, v katerem bi morale vse države članice doseči isti cilj, tj. 10-odstotni delež, sta to raven presegli le dve državi članici, in sicer Finska in Švedska. Štiri države članice so znotraj 1 % tega cilja (Francija, Nizozemska, Avstrija in Portugalska), v preostalih državah članicah pa bo potrebno hitro povišanje, da bi dosegle cilj 10 %. Ena od možnih poti bi prav tako bila uporaba statističnih prenosov za prometni sektor, ki jo omogoča direktiva o posrednih spremembah rabe zemljišč.

2. Čezmejno sodelovanje in uporaba mehanizmov sodelovanja

Mehanizmi sodelovanja temeljijo na členih 6 do 11 direktive RED I. Vključujejo več mehanizmov, s katerimi lahko države članice sodelujejo na področju energije iz obnovljivih virov, kot so statistični prenosi, skupni projekti in skupni programi podpore. Statistični prenosi so še posebej pomembni za spodbujanje doseganja ciljev, saj državam članicam, ki so dosegle večji delež energije iz obnovljivih virov od svojega nacionalnega cilja, omogočajo prenos presežka v druge države članice. **Zdaj so sklenjeni štirje sporazumi o uporabi statističnih prenosov.** Leta 2017 sta bila sklenjena sporazuma med **Luksemburgom in Litvo** ter **Luksemburgom in Estonijo**, leta 2020 pa sta bila sklenjena še sporazuma med **Nizozemsko in Dansko** ter **Malto in Estonijo**.

Glede na ocene, ki jih je večina držav članic vključila v svoja poročila o napredku, **bo skupni presežek pri proizvodnji energije iz obnovljivih virov v primerjavi z okvirno usmeritvijo, ki je na voljo za morebitne statistične prenose v letu 2020, obsegal 12 177 kiloton oljnega ekvivalenta(ktOE).** To ustreza približno polovici bruto porabe končne energije iz obnovljivih virov v Franciji. Za državo članico, ki z uporabo lastnih obnovljivih virov energije morda ne bo dosegla cilja za leto 2020, bi to lahko bila izvedljiva možnost za stroškovno učinkovito uresničitev njenega cilja (glej preglednico 1). Za dopolnitev teh pričakovanj držav članic je Komisija v oddelku 3 predstavila posodobljeno in usklajeno napoved za leto 2020.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Belgija			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bolgarija		362	348	520	630	593	602	638	579	767	411	341
Hrvaška												
Češka		0	0	0	0	1 146	1 040	947	863	892	678	643
Danska			694	834	1 123	1 106	833	928	552	619		63
Nemčija			9 236	11 831	9 816	1 066	7 967	8 069	3 945	6 141		3 065
Estonija			191	206	177	197	230	243	243	300	344	397
Irska				93	-14	111	79	26	-142	-12	-239	-366
Grčija		196	260	380	306	266	211	-81	-189	-377	683	529
Španija			2 026	2 866	2 704	3 326	2 040	3 106	1 323	1 220		0
Italija	8 324	8 613	7 405	10 011	10 936	9 344	9 456	7 803	7 555	5 148	3 805	2 462
Ciper							29	29	4	72	18	51
Latvija ³⁰									-37	16		
Luksemburg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	95		86
Madžarska		968	1 150	1 213	1 295	883	970	803	470	271		
Malta									3	4		0
Nizozemska									0	0	-	-
Avstrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poljska ³¹		543	729	929	530	93	174	-26031	-544	790		345
Portugalska												
Romunija	1 207	1 296	824	974	1 114	1 210	1 091	1 122	858	684	439	0
Slovenija												
Slovaška									45	84		00
Finska	0	0	0	0	0	0	0	0	1 179	1 420	1 420	1 420
Švedska ³²	2 407	2 141	2 482	3 318	3 214	3 335	3 347	3 475	3 215	3 610	3 428	3 241
Skupna vsota	11 938	14 119	25 345	33 175	31 831	22 676	28 069	27 108	19 922	21 744	10 987	12 177

Preglednica 1: Dejanski in ocenjeni presežek in/ali primanjkljaj pri proizvodnji energije iz obnovljivih virov v državah članicah v primerjavi z okvirno usmeritvijo iz direktive RED (v ktoe). Vir: Navigant, 2020³³, poročila držav članic³⁴.

³⁰ Opozoriti je treba, da Latvija prehitveva svojo okvirno načrtovano usmeritev iz direktive RED in nacionalnega akcijskega načrta za obnovljive vire energije za obdobje 2015–2016, kar je posledica manjše porabe energije. Ni (kot je navedeno v njenem poročilu o napredku) pa dosegla načrtovanih ravni bruto porabe energije iz obnovljivih virov, kot je razvidno iz negativnih števil v tej preglednici.

³¹ Poljska je poročala, da je njena poraba energije iz obnovljivih virov glede na načrtovano vrednost za leto 2016 negativna. Poleg tega v odstotkih ne dosega načrtovane usmeritve iz nacionalnega akcijskega načrta za obnovljive vire energije. Vendar pa njen dosežek v odstotkih kaže, da je preseгла okvirno usmeritev iz direktive RED za obdobje 2015–2016. Razlog bi lahko bila manjša skupna poraba energije od načrtovane.

³² Vrednosti se še vedno nanašajo na četrto poročilo o napredku. Švedska v petem poročilu o napredku ni predložila posodobljenih vrednosti, ampak je zgolj navedla ocene švedske agencije za energijo.

³³ Navigant (2020): Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU – Task 1–2 (Tehnična pomoč pri uresničevanju petega poročila o napredku na področju obnovljivih virov energije v EU – nalogi 1 in 2). Naročilo storitev: ENER/C1/2019-478 [DOI 10.2833/325152].

³⁴ V preglednici so samo podatki, ki so jih države članice vključile v svoja poročila o napredku, to pomeni, da ni podatkov Združenega kraljestva in petih držav članic, in sicer Hrvaške, Portugalske, Slovenije, Francije in Litve.

3. Obeti za leto 2020 – sedanje napovedi

Za oceno izvedljivosti doseganja cilja za leto 2020 je Komisija oblikovala model³⁵. Analiza temelji na ekstrapolaciji statističnih podatkov, pri čemer se upoštevajo raven naložb v obnovljive vire energije, razpoložljiv nabor projektov na področju obnovljivih virov energije in ustrezne sedanje politične pobude (CPI)³⁶, vključno z možnimi statističnimi prenosi. Pandemija COVID-19 je povzročila dodatno negotovost v zvezi z različnimi deli trga energije (iz obnovljivih virov). Zaradi teh negotovosti se kažeta dva različna trenda povpraševanja (majhno in veliko), ki verjetno predstavljata spodnjo in zgornjo mejo izvedljivosti, kar zadeva trende povpraševanja³⁷. To se nadalje kombinira z dvema različnima scenarijema uporabe sodelovanja na področju obnovljivih virov energije s statističnimi prenosi: scenarijem „trdnega sodelovanja“ in scenarijem „šibkega sodelovanja“. Natančneje to pomeni, da sta se na ravni držav članic upoštevali naslednji predpostavki:

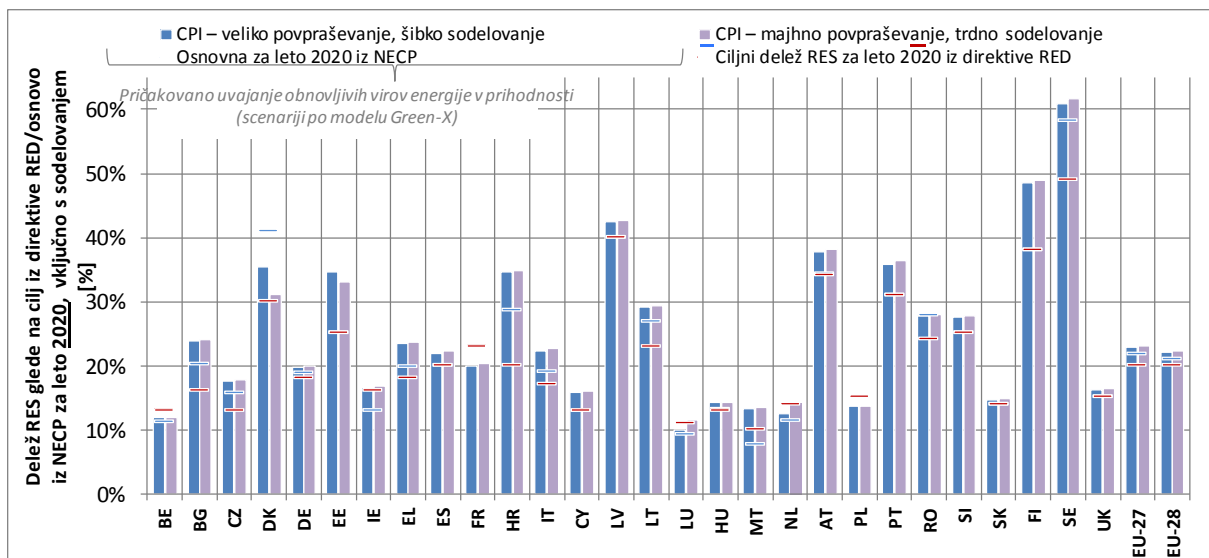
- „trdno sodelovanje“: statistični prenos skupaj 1 700 GWh iz Estonije (1 000 GWh) in Litve (700 GWh) v Luksemburg, statistični prenos 16 000 GWh iz Danske na Nizozemsko in statistični prenos 80 GWh iz Estonije na Malto;
- „šibko sodelovanje“: statistični prenos 1 100 GWh v Luksemburg (400 GWh iz Estonije in 700 GWh iz Litve), statistični prenos 8 000 GWh iz Danske na Nizozemsko in statistični prenos 80 GWh iz Estonije na Malto.

Po tem modelu naj bi EU v letu 2020 dosegla od 22,8- do 23,1-odstotni delež obnovljivih virov energije (glej sliko 3). Poleg tega naj bi bilo v preostalih letih veliko posameznih držav članic uspešnih in doseglo ravni uvajanja, ki presegajo njihove ciljne ravni. Kljub temu **obstaja veliko tveganje, da tri države članice (Belgija, Francija in Poljska) cilja ne bodo izpolnile. Za dve državi članici, tj. Nizozemsko in Luksemburg, obstaja srednje tveganje, da cilja ne bosta izpolnili.** Na sliki je za referenco prikazana tudi osnova za leto 2020, ki so jo države članice navedle v svojih končnih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih.

³⁵ Navigant (2020): Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU – Task 1–2 (Tehnična pomoč pri uresničevanju petega poročila o napredku na področju obnovljivih virov energije v EU – nalogi 1 in 2). Naročilo storitev: ENER/C1/2019-478 [DOI 10.2833/325152].

³⁶ Opozoriti je treba, da razpon kaže negotovost v zvezi s ključnim vhodnim parametrom za oceno prihodnjega napredka na področju obnovljivih virov energije, ki temelji na modelu. Letošnje (2020) manjše povpraševanje po energiji zaradi pandemije COVID-19 in ustrezne (razmeroma majhne) spremembe v oskrbi z energijo iz obnovljivih virov imajo pri tem odločilno vlogo.

³⁷ Trendi povpraševanja temeljijo na razpoložljivih podatkih do julija 2020.

Slika 3: Pričakovani delež obnovljivih virov energije v letu 2020 v primerjavi s ciljnim deležem obnovljivih virov energije za leto 2020 iz direktive RED ter osnovo iz nacionalnih energetske in podnebne načrtov za leto 2020 (v %), vključno z mehanizmi sodelovanja (vir: Navigant).

V modelu so izračunani tudi absolutni primanjkljaji in presežki v državah članicah, vključno z mehanizmi sodelovanja (glej preglednico 2).

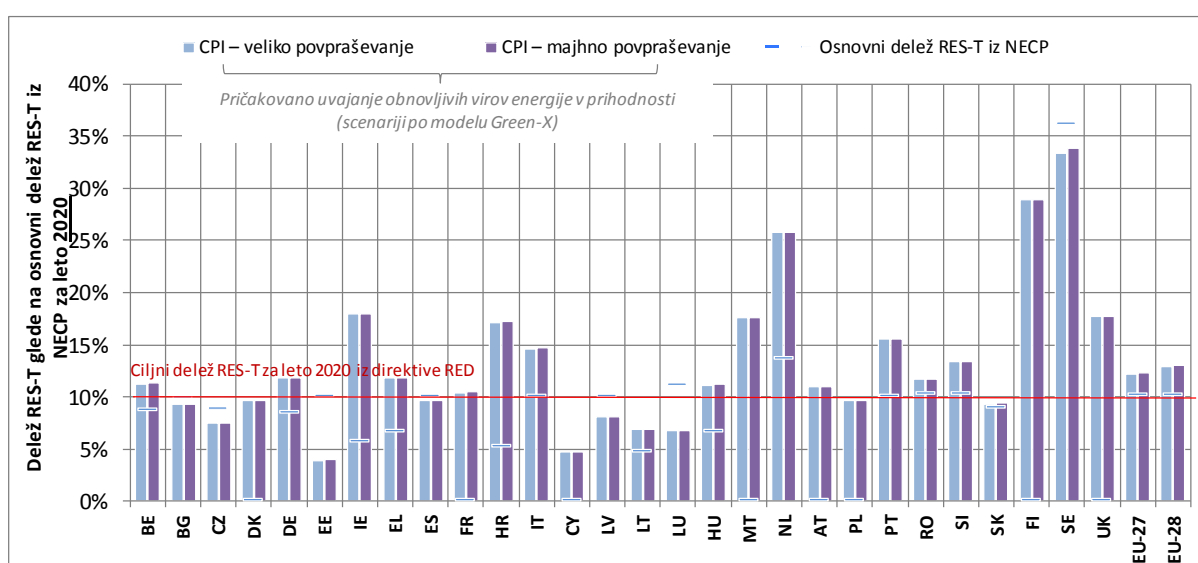
Delež obnovljivih virov energije v bruto končnem povpraševanju po energiji do leta 2020 – z vplivom sodelovanja na področju obnovljivih virov energije	Pričakovani delež obnovljivih virov energije za leto 2020 (scenarij zdajšnje politične pobude)		Ciljni delež obnovljivih virov energije za leto 2020 iz direktive RED	Odstopanje od pričakovanega deleža obnovljivih virov energije iz direktive RED (scenarij zdajšnje politične pobude)		Absolutno odstopanje od pričakovanega deleža obnovljivih virov energije iz direktive RED (scenarij zdajšnje politične pobude)	
	Najmanj	Največ		Najmanj	Največ	Najmanj	Največ
Država članica	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[ktoe]	[ktoe]
Belgija	12,0 %	12,0 %	13,0 %	-7,6 %	-7,3 %	-321	-303
Bolgarija	23,8 %	24,0 %	16,0 %	48,9 %	50,1 %	785	790
Češka	17,6 %	17,8 %	13,0 %	35,7 %	36,6 %	1 132	1 136
Danska	30,9 %	35,7 %	30,0 %	3,1 %	18,9 %	140	844
Nemčija	19,8 %	20,0 %	18,0 %	9,8 %	11,1 %	3 643	4 041
Estonija	33,0 %	34,9 %	25,0 %	31,8 %	39,5 %	236	289
Irska	16,6 %	16,9 %	16,0 %	4,0 %	5,5 %	71	95
Grčija	23,4 %	23,8 %	18,0 %	30,3 %	32,2 %	831	862
Španija	22,0 %	22,4 %	20,0 %	9,9 %	11,8 %	1 523	1 763
Francija	20,0 %	20,3 %	23,0 %	-12,9 %	-11,8 %	-4 033	-3 585
Hrvaška	34,6 %	34,9 %	20,0 %	72,8 %	74,5 %	916	919
Italija	22,3 %	22,7 %	17,0 %	31,3 %	33,4 %	5 522	5 732
Ciper	15,9 %	16,1 %	13,0 %	22,3 %	24,2 %	44	47
Latvija	42,4 %	42,6 %	40,0 %	6,0 %	6,5 %	96	101
Litva	29,2 %	29,3 %	23,0 %	27,0 %	27,3 %	325	328
Luksemburg	10,1 %	11,6 %	11,0 %	-8,4 %	5,1 %	-34	21
Madžarska	14,3 %	14,4 %	13,0 %	10,0 %	10,5 %	228	236
Malta	13,4 %	13,6 %	10,0 %	34,0 %	35,7 %	18	18
Nizozemska	12,5 %	14,2 %	14,0 %	-10,8 %	1,2 %	-688	74
Avstrija	37,8 %	38,2 %	34,0 %	11,2 %	12,4 %	1 009	1 099
Poljska	13,7 %	13,8 %	15,0 %	-8,7 %	-8,3 %	-918	-859
Portugalska	35,9 %	36,4 %	31,0 %	15,8 %	17,5 %	784	847
Romunija	27,8 %	28,0 %	24,0 %	16,0 %	16,8 %	892	921
Slovenija	27,7 %	27,9 %	25,0 %	10,6 %	11,6 %	121	129
Slovaška	14,7 %	14,9 %	14,0 %	5,3 %	6,4 %	71	84
Finska	48,6 %	48,9 %	38,0 %	27,8 %	28,6 %	2 697	2 721
Švedska	60,9 %	61,6 %	49,0 %	24,3 %	25,7 %	3 914	4 058
Združeno kraljestvo ³⁸	16,2 %	16,4 %	15,0 %	7,9 %	9,7 %	1 391	1 649
EU-27	22,8 %	23,1 %	20,0 %	14,2 %	15,5 %	19 751*	21 661*
EU z Združenim kraljestvom	22,1 %	22,4 %	20,0 %	10,4 %	11,8 %	21 142*	23 309*

³⁸ Pravice in obveznosti države članice se za Združeno kraljestvo uporabljajo do konca prehodnega obdobja dne 31. decembra 2020.

Preglednica 2: Pričakovani in zahtevani deleži obnovljivih virov energije v letu 2020, vključno z mehanizmi sodelovanja. Vir: Navigant, 2020³⁹.

Iz preglednice 2 je razvidno, da lahko države članice glede na pričakovano uvajanje obnovljivih virov energije v EU-27 sklenejo sporazume o statističnem prenosu. Presežek znaša najmanj 19,7 Mtoe (229 TWh). Po napovedih glede povpraševanja po energiji na podlagi modela naj bi se v obdobju 2018–2020 uvajanje obnovljivih virov energije povečalo za 19,2–21,7 Mtoe.

Model je bil izdelan tudi posebej za prometni sektor, da bi se ocenil pričakovani napredek na podlagi sedanjih politik in trendov povpraševanja ob upoštevanju pandemije COVID-19.

Slika 4: Pričakovani delež energije iz obnovljivih virov v prometnem sektorju v letu 2020 v primerjavi z zavezujočim nacionalnim ciljem glede energije iz obnovljivih virov v prometnem sektorju iz direktive RED ter osnovo iz nacionalnih energetske in podnebne načrtov (v %) (vir: Navigant).

Skupna raven EU naj bi bila do leta 2020 približno 2 % nad ravnjo 10 %, pri čemer naj bi 16 od 27 držav članic izpolnilo (in preseгло) zavezujoči cilj glede obnovljivih virov energije v prometnem sektorju iz direktive RED v okviru vseh pogojev, ki se ocenjujejo. Na vrhu tega seznama je Švedska, sledijo pa ji Finska, Nizozemska, Irska, Malta, Hrvaška in Portugalska, pri čemer so vse države dosegle več kot 50-odstotni presežek glede na cilj. Druge države članice, ki bodo verjetno dosegle cilj v zvezi z energijo iz obnovljivih virov v prometnem sektorju, so Belgija, Nemčija, Grčija, Francija, Italija, Madžarska, Avstrija, Romunija in Slovenija. Za preostalih 11 držav članic se ne pričakuje, da bodo s sedanjimi

³⁹ Navigant (2020): Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU – Task 1–2 (Tehnična pomoč pri uresničevanju petega poročila o napredku na področju obnovljivih virov energije v EU – nalogi 1 in 2). Naročilo storitev: ENER/C1/2019-478 [DOI 10.2833/325152].

politikami izpolnile svoje zavezujoče cilje v zvezi z energijo iz obnovljivih virov v prometnem sektorju iz direktive RED, čeprav so tri države članice (Danska, Španija in Poljska) od cilja oddaljene manj kot 0,5 %. Države članice, ki so bolj oddaljene, so Estonija, Ciper, Luksemburg in Litva, v katerih so primanjkljaji večji od 25 %.

Ker je raven EU bistveno nad 10-odstotnim zavezujočim ciljem v zvezi z energijo iz obnovljivih virov v prometnem sektorju, bi morale države članice proučiti uporabo statističnih prenosov za prometni sektor, ki jo omogoča direktiva o posrednih spremembah rabe zemljišč.

4. Razvoj dogodkov na področju poenostavitve upravnih postopkov

Države članice v svojih petih nacionalnih poročilih o napredku na področju energije iz obnovljivih virov poročajo o ukrepih za poenostavitev upravnih postopkov za projekte s področja energije iz obnovljivih virov (v skladu s členom 13 direktive RED I). V skladu z zunanjo analizo⁴⁰ je bil velik del ustreznih ukrepov iz direktive RED I v državah članicah na splošno uspešno izveden. Ti ukrepi med drugim vključujejo: poenostavljene postopke za manjše projekte, zahteve za operaterje sistema, da zagotovijo ocene stroškov in druge potrebne informacije, zahteve o razdelitvi stroškov za razvoj omrežja in priključitev energije iz obnovljivih virov na omrežje, upoštevanje energije iz obnovljivih virov v sektorju za električno energijo v nacionalnem načrtu za razvoj omrežja ter obstoj programov podpore, ki spodbujajo uporabo energije iz obnovljivih virov.

Nekateri primeri pozitivnega razvoja dogodkov v posameznih državah članicah, opredeljeni v tehnični analizi, so⁴¹:

- ✓ Danska:
 - enotna kontaktna točka za vetrne turbine na morju, ki je poenostavila upravno breme za odobritev vetrnih elektrarn na morju,
 - usklajevanje med vsemi zadevnimi organi v postopku izdaje dovoljenj, ki ga izvaja danska agencija za energijo na centralni ravni, ter
 - dovoljenja, ki se pripravijo vnaprej in se lahko izdajo, ko je presoja vplivov na okolje izbranega ponudnika za projekt odobrena;
- ✓ Bolgarija od leta 2018 upravlja enotni spletni portal za informacije in storitve v zvezi z oddajo elektronskih vlog;
- ✓ Nemčija je olajšala administracijo in poročanje, tako da je uvedla celovito podatkovno zbirko z vsemi glavnimi podatki s trga električne energije in plina;

⁴⁰ Navigant (2020): Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU – Task 1–2 (Tehnična pomoč pri uresničevanju petega poročila o napredku na področju obnovljivih virov energije v EU – nalogi 1 in 2). Naročilo storitev: ENER/C1/2019-478 [DOI 10.2833/325152].

⁴¹ Podrobnejše informacije so na voljo v: Navigant (2020): Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU – Task 1–2 (Tehnična pomoč pri uresničevanju petega poročila o napredku na področju obnovljivih virov energije v EU – nalogi 1 in 2). Naročilo storitev: ENER/C1/2019-478 [DOI 10.2833/325152].

- ✓ Švedska:
 - poenostavljeni so prijavni obrazci za pomoč za naložbe na področju sončne fotovoltaike,
 - olajšane so e-vloge,
 - opuščena je bila zahteva po nadaljnjem spremljanju in
 - izboljšal se je dialog med vladnimi agencijami, ki upravljajo pomoč, ter
- ✓ Nizozemska si prizadeva:
 - z okoljskim zakonom, ki bo začel veljati leta 2021, pospešiti prostorsko načrtovanje ter
 - oblikovati svežnje načrtov in dovoljenj, da bi se zmanjšali stroški.

Kljub temu ostajajo nekatere ovire. Čeprav je bil v preteklosti že dosežen napredek, se lahko v številnih državah članicah upravni postopki v vseh sektorjih še bolj poenostavijo. Še bolj se lahko poenostavijo tudi postopki pridobitve dovoljenj, skrajša pa se lahko čas, potreben za obdelavo dovoljenj. Za prenos direktive RED II do 30. junija 2021 je potrebno splošno nadaljnje izboljšanje teh postopkov.

V sektorju električne energije napredek v nekaterih državah članicah ovirajo zahteve glede prostorskega in okoljskega načrtovanja. V sektorju ogrevanja in hlajenja so ovire predvsem posledica pomanjkljivosti, ki vplivajo na zmogljivost omrežij za daljinsko ogrevanje, medtem ko se prometni sektor pretežno sooča z ovirami, ki izhajajo iz pomanjkanja ustrezne infrastrukture za električna vozila, in negotovosti na trgu zaradi sprememb politike na področju pogonskih biogoriv. Vključitev vse večjih zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov v omrežje je tudi nenehen izziv za večino držav članic. Ovire izhajajo zlasti iz visokih stroškov za priključitev v omrežje ter negotovosti v zvezi s scenariji razvoja omrežja in preglednostjo v postopkih priključitve.

4. OCENA TRAJNOSTNOSTI POGONSKIH BIOGORIV⁴²

1. Pregled porabe pogonskih biogoriv v EU

Leta 2018 je poraba trajnostnih pogonskih biogoriv v EU znašala 16 597 ktoe, pri čemer je bilo 3 905 ktoe (24 %) pogonskih biogoriv iz Priloge IX⁴³ in 12 692 ktoe (76 %) drugih skladnih pogonskih biogoriv.

Večino pogonskih biogoriv, ki se porabijo v EU, predstavljata biodizel (77 %, metil ester maščobnih kislin ali rastlinsko olje, obdelano z vodikom) ali bioetanol (16 %)⁴⁴.

⁴² Poglavitni vir podatkov in ocene iz tega oddelka: Technical assistance in realisation of the 5th report on progress of renewable energy in the EU – Task 3 [DOI 10.2833/428247] and 4 [DOI 10.2833/10640] (Tehnična pomoč pri uresničevanju petega poročila o napredku na področju obnovljivih virov energije v EU – nalogi 3 [DOI 10.2833/428247] in 4 [DOI 10.2833/10640]). Poročilo je na podlagi naročila storitev ENER/C1/ 2019-478 pripravilo podjetje Navigant – A Guidehouse Company.

⁴³ „Pogonska biogoriva iz Priloge IX“ zajemajo pogonska biogoriva, proizvedena iz surovin iz Priloge IX k direktivi RED II.

Druga tekoča biogoriva (6 %) niso navedena. **Približno 59 % biodizla, porabljenega v EU v letu 2018, je bilo uvoženega ali proizvedenega iz uvoženih surovin, 41 % pa ga je bilo iz surovin EU, pretežno oljne ogrščice (26 %), rabljenega olja za kuhanje (8 %) in živalske maščobe (5 %).** Glavne tretje države izvora so Indonezija (17 %) in Malezija (8 %) za palmovo olje, ki se uporablja za biodizel v EU, ter Argentina (9 %), ki izvažata biodizel, proizveden iz soje (glej preglednico 3).

	Oljna ogrščica	Palmovo olje	Soja	Rabljeno olje za kuhanje	Živalska maščoba	Drugo, borovo/talovo olje, maščobne kisline, sončnično olje	Skupaj (v %)	Skupaj (v ktoe)
EU	26 %		1 %	8 %	5 %	1 %	41 %	5 871
Avstralija	2 %						2 %	308
Ukrajina	2 %						3 %	362
Kanada							1 %	96
Indonezija		15 %		2 %			17 %	2 382
Malezija		7 %		1 %			8 %	1 082
ZDA			3 %	1 %			4 %	580
Brazilija			2 %				2 %	266
Kitajska				4 %			4 %	527
Argentina			9 %				9 %	1 342
Drugo		1 % ²⁾		3 % ³⁾		1 %	5 %	707
Neznano	1 % ¹⁾					4 %	5 %	671
Skupaj (v %)	32 %	23 %	15 %	19 %	5 %	6 %	100 %	
Skupaj (v ktoe)	4 502	3 208	2 193	2 678	693	921		14 194

1) V podatkih Eurostata [podatkovna zbirka EU trade since 1988 by CN8 [DS-016890]] je navedeno, da majhen delež uvoza oljne ogrščice izvira iz držav in ozemelj, ki zaradi trgovskih ali vojaških razlogov niso navedene.

2) Ocenjuje se, da majhni deleži biodizla na podlagi palmovega olja izvirajo med drugim iz Hondurasa (0,3 %), Gvatemale (0,1 %) in Kolumbije (0,1 %).

3) Ocenjuje se, da majhni deleži biodizla na podlagi rabljenega olja za kuhanje izvirajo med drugim iz Saudove Arabije (0,5 %), Japonske (0,3 %) in Rusije (0,3 %).

Preglednica 3: Izvor surovin za biodizel, porabljen v EU (2018, v % in ktoe). Vir: analiza podjetja Navigant.

Etanol, porabljen v EU, je proizveden pretežno iz surovin EU (73 %), vključno s pšenico (34 %), koruzo (24 %) in sladkorno peso (14 %), majhna količina pa je proizvedena iz celuloznega etanola. Surovine iz tretjih držav predstavljajo približno 27 % trga EU za bioetanol, zlasti koruza iz Ukrajine, Brazilije, Združenih držav in Kanade (glej preglednico 4).

	Pšenica	Koruz a	Ječmen	Rž	Tritikal a	Sladkorna pesa	Sladkor ni trs	Celuloz a	Neznano/dru go	Skupaj	Skupaj (v
--	---------	---------	--------	----	------------	----------------	----------------	-----------	----------------	--------	-----------

⁴⁴ Vir: Eurostat nrg_bal_c. Pojma biodizel in bioetanol se nanašata na fizikalno sestavo goriva. Biodizel je vrsta goriva, ki se lahko meša z dizelskim gorivom. Glavni vrsti biodizla sta metil ester maščobnih kislin (FAME) in rastlinsko olje, obdelano z vodikom (HVO). Etanol je kemijsko ime snovi, ki je splošno znana kot alkohol. Meša se lahko z bencinom. Ti pojmi niso povezani niti s trajnostnostjo pogonskih biogoriv niti s kategorijo „skladna pogonska biogoriva“ ali „pogonska biogoriva iz Priloge IX“.

										(v %)	ktoe)
EU	34 %	24 %				14 %		0 %		73 %	2 199
Ukrajina	0 %	4 %							0 %	4,5 %	134
Brazilija		2 %					1 %			2,6 %	79
Kanada	0 %	1 %								0,8 %	24
ZDA	0 %	2 %								2,2 %	68
Rusija	1 %	0 %								1,6 %	50
Pakistan							2 %			1,6 %	49
Drugo	0 %	1 %					1 %		2 %	4,0 %	119
Neznano			2 %	3 %	5 %					9 %	285
Skupaj (v %)	37 %	34 %	2 %	3 %	5 %	14 %	4 %	0 %	2 %	100 %	
Skupaj (v ktoe)	1 101	1 016	70	79	136	425	116	8	54		3 006

Preglednica 4: Izvor surovin za bioetanol, porabljen v EU (2018, v % in ktoe). Vir: analiza podjetja Navigant.

Poleg biodizla in bioetanola se v cestnem prometu na Švedskem in v Nemčiji porabi majhna količina bioplina (118 ktoe oz. 33 ktoe).

	Trdna pogonska biogoriva	Bioplina	Biobencin	Biodizel	Druga tekoča biogoriva	Biokerozin za reaktivne motorje	Tekoča pogonska biogoriva skupaj	Skupaj
Cestni promet	–	153,8	2 997,2	13 629,9	0,7	–	16 627,8	16 781,7
Železniški promet	0,0	0,0	0,0	26,3	0,0	–	26,3	26,3
Notranje letalstvo	–	–	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Notranja plovba ²⁾	–	0,0	2,0	5,0	0,0	–	6,9	6,9
Neopredeljen promet	–	0,0	0,0	5,6	0,0	0,0	5,6	5,6
Skupaj	0,0	153,8	2 999,2	13 666,7	0,7	0,0	16 666,6	16 820,5

1) Kategoriji Eurostata „oglje“ in „trdni komunalni odpadki“ v preglednico nista vključeni, ker se v skladu s podatkovno zbirko Eurostata nrg_bal_c v prometu ne uporabljata. V kategoriji Eurostata „poraba v cevovodnem transportu“ se pogonska biogoriva ne uporabljajo, zato ta kategorija ni vključena v preglednico. Skupna količina tekočih pogonskih biogoriv je vsota biobencina, biodizla, drugih tekočih biogoriv in biokerozina za reaktivne motorje. Malo verjetne kombinacije (npr. trdna pogonska biogoriva v letalstvu) so označene s pomišljajem „–“. 2) Notranja plovba vključuje vse količine, dostavljene plovilom vseh zastav v Evropi, pa tudi plovilom na celinskih plovih poteh in jahtam.

Preglednica 5: Končna poraba bioenergije v podsektorjih prometa EU skupaj (2018, v ktoe). Vir: [Eurostat nrg_bal_c]¹⁾.

2. Vplivi pogonskih biogoriv, porabljenih v EU

Ocenjuje se, da je bilo v letu 2018 za proizvodnjo poljščin za pogonska biogoriva v EU potrebnih 7,4 megahektara zemljišč⁴⁵. Od tega jih je 3,4 megahektara (46 %) v EU, 3,8 megahektara (51 %) pa v tretjih državah. Preostalega 0,2 megahektara (3 %) je pripadalo

⁴⁵ Pri izračunu površine, uporabljene za poljščine, iz katerih se proizvajajo pogonska biogoriva, se je količina pogonskega biogoriva, proizvedenega iz posamezne vrste poljščine, pretvorila v količino surovine, potrebne za proizvodnjo take količine pogonskega biogoriva, pri čemer so se upoštevali tudi stranski proizvodi.

ječmenu, rži in tritikali iz neznanih držav. Skupna količina kmetijskih zemljišč, namenjenih proizvodnji pogonskih biogoriv, je v EU znašala 3 % (na podlagi ocene skupnih kmetijskih zemljišč v EU v velikosti 117 megahektarov), pri čemer je oljna ogrščica predstavljala 72 % celotne površine, ki se uporablja za proizvodnjo pogonskih biogoriv. Leta 2018 so zemljišča, ki se uporabljajo za proizvodnjo pogonskih biogoriv, porabljenih v EU, predstavljala 0,5 % zemljišč na svetu, ki se uporabljajo za proizvodnjo poljščin za pogonska biogoriva. Zemljišča, ki se uporabljajo za proizvodnjo pogonskih biogoriv, porabljenih v EU, predstavljajo 8,5 % zemljišč na svetu za proizvodnjo oljne ogrščice in 5,2 % zemljišč na svetu za proizvodnjo palmovega olja. Ocenjuje se, da se je v večini tretjih držav manj kot 1 % vseh njihovih kmetijskih zemljišč uporabilo za pridobivanje surovin za proizvodnjo pogonskih biogoriv, ki so se proizvedla ali porabila v EU.

V zadnjih letih ni bilo ugotovljene povezave med cenami živil in povpraševanjem po pogonskih biogorivih. Morebiten vpliv na cene živil je v primerjavi z drugimi gibanji na svetovnem živilskem trgu majhen. V večini držav članic ni bilo ugotovljenih vplivov na cene zaradi povečanega povpraševanja po bioenergiji. Cene živil so se nazadnje bistveno zvišale med letoma 2006 in 2008 ter v letu 2011. Od leta 2011 so se cene živil na svetovni ravni znižale na ravni iz leta 2010. V literaturi⁴⁶ so bili opredeljeni vzroki za zvišanje cen živil v obdobju vrhuncev cene živil, tj. v obdobju 2006–2008 in v letu 2011, med katerimi pa ni proizvodnje pogonskega biogoriva. Opozoriti je treba, da se je morala med letoma 2008–2016 zaradi vse večjega povpraševanja po poljščinah, ki se uporabljajo za živila in krmo, na svetovni ravni proizvodnja v kmetijskem sektorju stalno povečevati, kar se je doseglo s povečanjem donosa in razširitvijo kmetijskih površin. Ocenjuje se, da je bilo v letu 2018 v sektorju pogonskih biogoriv zaposlenih 208 000 oseb, kar pomeni, da se v njem ustvari tretje največje število delovnih mest na področju energije iz obnovljivih virov, takoj za sektorjem vetrne energije in trdne biomase (314 000 oziroma 387 000). Državi z največ zaposlitvami sta zaradi velike površine kmetijskih zemljišč Romunija (40 000 delovnih mest) in Poljska (41 200 delovnih mest). Tretja največja je Francija (29 100 delovnih mest), ker ima proizvodne zmogljivosti za pogonska biogoriva in proizvodnjo surovin.

Posledica gojenja surovin, ki se uporabljajo v proizvodnji pogonskih biogoriv, porabljenih v EU, bi lahko bili negativni vplivi na okolje. Poleg posrednih vplivov so ti učinki navadno značilni za posamezne lokacije in odvisni od kmetijskih praks ter primerljivi z vplivom poljščin, pridelanih za druge namene⁴⁷. Med temi negativnimi vplivi na okolje so eutrofikacija vodnih teles, pomanjkanje vode, erozija tal, zbijanje tal, onesnaževanje zraka, izguba habitatov in izguba biotske raznovrstnosti. Vplivi, kot so spreminjanje zemljišč z velikimi zalogami ogljika in zemljišč z visoko vrednostjo za biotsko raznovrstnost, so prepovedani v skladu s trajnostnimi merili. Večina držav članic v svojih poročilih o napredku opozarja na omejeno gojenje surovin, ki se uporabljajo v proizvodnji biogoriv, v primerjavi s

⁴⁶ Ecofys, 2013, Biofuels and food security (Pogonska biogoriva in prehranska varnost); Filip, Ondrej, idr., 2019, Food versus fuel: An updated and expanded evidence (Hrana proti gorivu: posodobljeni in razširjeni dokazi).

⁴⁷ Vendar pa je treba opozoriti, da niso na voljo niti podatki za posamezne lokacije niti podatki, povezani z lokalnimi okoljskimi vplivi gojenja surovin za proizvodnjo pogonskega biogoriva.

skupnimi kmetijskimi dejavnostmi in zato meni, da so povezani vplivi na okolje majhni. Več držav članic poudarja, da je z vidika vplivov na okolje celotna kmetijska proizvodnja urejena, zato meni, da od pridelave poljščin za pogonska biogoriva ne bi smeli pričakovati večjih učinkov kot pri pridelavi drugih poljščin.

Po informacijah, ki so jih sporočile države članice, je v letu 2018 skupni prihranek emisij zaradi uporabe obnovljivih virov energije v prometu v EU znašal 45,6 Mt ekvivalenta CO₂. V poročilih držav članic so navedeni skupni prihranki emisij toplogrednih plinov iz prometa, nista pa pojasnjeni vlogi električne energije iz obnovljivih virov in (različnih vrst) pogonskih biogoriv. Vendar je glede na prevladujoč delež pogonskih biogoriv med obnovljivimi viri energije v prometnem sektorju (89 %) razumno domnevati, da so prihranki emisij predvsem posledica uporabe pogonskih biogoriv. Ob upoštevanju dejavnikov okvirnih ocenjenih emisij zaradi posredne spremembe rabe zemljišč, določenih v direktivi RED, znašajo skupni prihranki emisij zaradi uporabe pogonskih biogoriv v prometu 24 Mt ekvivalenta CO₂ (razpon od 18,8 do 33,8 Mt)⁴⁸. Čeprav je raven emisij zaradi posredne spremembe rabe zemljišč odvisna od različnih dejavnikov⁴⁹ in je ni mogoče natančno izmeriti, je iz rezultatov razvidno, da je prispevek pogonskih biogoriv zaradi poljščin, ki se uporabljajo za živila in krmo, k razogljičenju omejen, njihovo uporabo za proizvodnjo energije – ne glede na to, ali se proizvaja v EU ali uvaža – pa bi bilo treba čim bolj zmanjšati. Na podlagi navedenega direktiva RED II omejuje količino biogoriv, proizvedenih iz poljščin, ki se uporabljajo za živila in krmo, ki se lahko upoštevajo pri skupnem deležu obnovljivih virov energije v prometu, ter določa postopno opuščanje uporabe pogonskih biogoriv z visokim tveganjem za posredno spremembo rabe zemljišč. Direktiva omogoča, da se iz postopnega opuščanja izvzamejo tista goriva, ki so certificirana kot goriva z nizkim tveganjem za posredno spremembo rabe zemljišč.

Da bi Komisija ta pristop uresničila, je 13. marca 2019 sprejela delegirani akt o določitvi pravil za določitev pogonskih biogoriv z visokim tveganjem za posredno spremembo rabe zemljišč in certificiranje pogonskih biogoriv z nizkim tveganjem za posredno spremembo rabe zemljišč⁵⁰, v katerem je palmovo olje opredeljeno kot surovina z visokim tveganjem za posredno spremembo rabe zemljišč. Za pogonska biogoriva, proizvedena iz palmovega olja, bi se posledično uporabljalo postopno opuščanje, razen če izpolnjujejo stroga merila za goriva z nizkim tveganjem za posredno spremembo rabe zemljišč. Leta 2021 bo Komisija pregledala podatke o pogonskih biogorivih z visokim tveganjem za posredno spremembo rabe zemljišč in določila okvirno usmeritev za njihovo postopno opuščanje do leta 2030.

Splošneje se je EU odločila, da bo čim bolj zmanjšala uporabo pogonskih biogoriv, proizvedenih iz poljščin, ki se uporabljajo za živila in krmo, ter se v prihodnosti osredotočila

⁴⁸ Vpliv posredne spremembe rabe zemljišč se izračuna na podlagi okvirnih ocenjenih emisij iz surovin za pogonska biogoriva, druga tekoča biogoriva in biomasna goriva zaradi posredne spremembe rabe zemljišč (gCO₂ekv/MJ) iz Priloge VIII k Direktivi (EU) 2018/2001.

⁴⁹ Dejavniki okvirnih ocenjenih emisij zaradi posredne spremembe rabe zemljišč so na primer temeljili na scenariju, po katerem se predvideva znatno povečanje ravni porabe, kar se ni uresničilo.

⁵⁰ C(2019) 2055 final.

na spodbujanje naprednih pogonskih biogoriv in drugih goriv z nizko vsebnostjo ogljika, kot so električna energija iz obnovljivih virov, goriva iz recikliranega ogljika ter tekoča in plinasta goriva iz obnovljivih virov nebiološkega izvora, namenjena uporabi v prometu. Leta 2018 so napredna pogonska biogoriva predstavljala 828 ktoe (21 %) od 3 905 ktoe pogonskih biogoriv iz Priloge IX, kar ustreza 5-odstotnemu deležu (od 16 597 ktoe) na trgu s pogonskimi biogorivi. Ta delež se je pred kratkim močno povečal, pri čemer se pričakuje, da se bo v prihodnosti še povečeval. Komisija bo še naprej spodbujala razvoj naprednih pogonskih biogoriv, tudi z iskanjem virov za morebitne nove surovine in s podpiranjem komercializacije tehnologij za pretvorbo surovin, ki so na voljo v zadostnem obsegu, zlasti odpadkov in ostankov.

3. Delovanje prostovoljnih sistemov, ki jih priznava Komisija

Direktiva RED I⁵¹, od julija 2021 pa tudi direktiva RED II, Komisiji omogoča, da prepozna sisteme certificiranja, tj. prostovoljne sisteme, ki jih lahko operaterji uporabijo, da dokažejo skladnost s trajnostnimi merili in merili glede prihranka toplogrednih plinov iz Direktive. **Do zdaj je bilo v ta namen priznanih 13 prostovoljnih sistemov**⁵². V skladu s sistemi morajo države članice sprejeti dokazila o trajnostnih merilih, ki so jih pridobili operaterji, ki sodelujejo v teh sistemih. To močno olajšuje izvajanje trajnostnih meril, saj operaterjem omogoča, da zagotovijo zahtevana dokazila po enotnem postopku v vseh državah članicah. Za vsak prostovoljni sistem, v zvezi s katerim je bila sprejeta odločitev in ki se je uporabljal v zadnjih dvanajstih mesecih, je treba Komisiji predložiti letno poročilo.

V zadnjih nekaj letih so prostovoljni sistemi postali glavno orodje za dokazovanje skladnosti s trajnostnimi merili EU za pogonska biogoriva. V letu 2019 je bilo potrjeno, da je bilo 21 876 kt tekočih pogonskih biogoriv (vključno s čistim rastlinskim oljem), 147 357 tisoč m³ biometana (kar ustreza približno 106 kt) in 219 266 kt surovin skladnih s trajnostnimi merili EU iz člena 17(2) do (5) direktive o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov⁵³.

Če pogledamo podrobne podatke o certificiranih tekočih pogonskih biogorivih, je bilo 12 099 kt (55 % celotne količine goriv) biodizla in 6 340 kt (29 %) bioetanola. Preostanek sestavljajo pogonska biogoriva iz rastlinskega olja, obdelanega z vodikom (2 671 kt, 12 %), čisto rastlinsko olje (380 kt, 1,7 %) in druga goriva (385 kt, 1,8 %). Glavne certificirane surovine, ki se uporabljajo za pogonska biogoriva, so oljna ogrščica (24 %), palmovo olje (16 %), rabljeno olje za kuhanje (13 %), sladkorni trs (12 %) in koruza (10 %).

Komisija priznava izključno tiste sisteme, ki izpolnjujejo ustrezne standarde glede zanesljivosti, preglednosti in neodvisne revizije. V ta namen temeljito oceni prostovoljne sisteme, ki zaprosijo za priznavanje⁵⁴. To med drugim zagotavlja, da proizvajalci surovin

⁵¹ Direktiva 2009/28/ES (RED I) bo razveljavljena 30. junija 2021.

⁵² https://ec.europa.eu/energy/topics/renewable-energy/biofuels/voluntary-schemes_sl.

⁵³ Podatki za tekoča pogonska biogoriva so bili zaradi ugotovljenih nedoslednosti iz enega prostovoljnega sistema izključeni.

⁵⁴ Podrobnosti o postopku priznavanja prostovoljnih sistemov so na voljo na spletišču Komisije: https://ec.europa.eu/energy/topics/renewable-energy/biofuels/voluntary-schemes_sl.

izpolnjujejo trajnostna merila iz direktive, poleg tega pa še sledljivost informacij o trajnostnih značilnostih do izvora surovin, revizijo družb pred začetkom sodelovanja v sistemu in redno izvajanje naknadnih revizij s strani zunanjih in neodvisnih revizorjev.

V zadnjih letih se je povečal nadzor upravljanja prostovoljnih sistemov, na primer s strani Evropskega računskega sodišča⁵⁵. Da bi odpravili tovrstne pomisleke in zagotovili zanesljivo izvajanje, člen 30 direktive RED II določa strožja pravila za preverjanje izpolnjevanja trajnostnih meril energije iz biomase, vključno s strožjim nadzorom prostovoljnih sistemov na nacionalni ravni in ravni EU ter revizijami, ki jih izvedejo tretje strani. Poleg tega bo Komisija leta 2021 sprejela podrobna izvedbena pravila o ustreznih standardih glede zanesljivosti, preglednosti in neodvisne revizije ter zahtevala, da jih uporabljajo vsi priznani prostovoljni sistemi. Zdaj si prizadeva za te standarde, s katerimi se bo med drugim uskladilo izvajanje sistema masne bilance ter še bolj zaostrele zahteve glede upravljanja, preglednosti in revizij sistemov. Komisija bo vzpostavila tudi evropsko podatkovno zbirko, da bi izboljšala sledenje trajnostnih pogonskih biogoriv.

Prostovoljni sistem	Področje uporabe		
	Ime	Vrsta surovine	Izvor surovine
International Sustainability and Carbon Certification (ISCC)	Širok spekter surovin	Svetovni	Celotna dobavna veriga
Bonsucro EU	Sladkorni trs	Svetovni	Celotna dobavna veriga
Roundtable on Sustainable Biomaterial EU RED (RSB EU RED)	Širok spekter surovin	Svetovni	Celotna dobavna veriga
RTRS EU RED	Soja	Svetovni	Celotna dobavna veriga
U.S. Soybean Sustainability Assurance Protocol (SSAP)	Soja	ZDA	Od pridelave do izvoza
Biomass Biofuels voluntary scheme (2BSVs)	Širok spekter surovin	Svetovni	Celotna dobavna veriga
Red Tractor Farm Assurance Combinable Crops & Sugar Beet (Red Tractor)	Žitarice, oljnice, sladkorna pesa	Združeno kraljestvo	Do prve točke dostave surovin
REDCert	Širok spekter surovin	Evropa	Celotna dobavna veriga
Better Biomass	Širok spekter surovin	Svetovni	Celotna dobavna veriga
KZR INiG System	Širok spekter surovin	Evropa	Celotna dobavna veriga
Trade Assurance Scheme for Combinable Crops (TASC)	Združljive poljščine, kot so žitarice, oljnice in sladkorna pesa	Združeno kraljestvo	Nadzorna veriga od kmetije do prvega predelovalca
Universal Feed Assurance Scheme (UFAS)	Sestavine krme in krmne mešanice ter združljive poljščine	Združeno kraljestvo	Nadzorna veriga od kmetije do prvega predelovalca
Roundtable on Sustainable Palm Oil RED (RSPO RED)	Oljna palma	Svetovni	Celotna dobavna veriga

Preglednica 6: Prostovoljni sistemi, ki jih trenutno priznava Komisija

⁵⁵Evropsko računsko sodišče, 2016, Posebno poročilo št. 18/2016: The EU system for the certification of sustainable biofuels (Sistem EU za certifikacijo trajnostnih pogonskih biogoriv).

5. SKLEPNE UGOTOVITVE

Cilje v zvezi z energijo iz obnovljivih virov za leto 2020 bo treba doseči ob pandemiji COVID-19, v kateri je družbo na splošno in energetske sektor prizadela najhujša zdravstvena in gospodarska kriza v zadnjih desetletjih. To poročilo potrjuje, da je **EU na dobri poti, da doseže svoje cilje glede obnovljivih virov energije za leto 2020. Leta 2018 je delež energije iz obnovljivih virov v mešanici energijskih virov EU dosegel 18 % (18,9 % za EU-27)**. Naložbe v energijo iz obnovljivih virov vse bolj usmerja trg, delež javnih subvencij pa upada zlasti v zvezi z novimi projekti⁵⁶. To je posledica znatnega zmanjšanja stroškov tehnologij za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov in zmanjšanja subvencij zaradi bolj konkurenčnih programov podpore, kot je razvidno iz številnih rezultatov dražb z ničelno ali nizko ceno v več evropskih državah.

Leta 2018 je dvanajst držav članic že preseglo svoje cilje glede deleža energije iz obnovljivih virov za leto 2020. Enajst držav članic je doseglo ali preseglo svojo povprečno okvirno usmeritev za obdobje 2017–2018 iz direktive RED I. Pet držav članic (Francija, Irska, Nizozemska, Poljska in Slovenija) pa je bilo pri tem neuspešnih.

Kar zadeva obete za doseganje cilja v zvezi z energijo iz obnovljivih virov za leto 2020, nedavni model napoveduje, da bo EU-27 dosegla 22,8–23,1-odstotni delež energije iz obnovljivih virov⁵⁷. To ustreza pričakovanjem, da se bo uvajanje obnovljivih virov energije med letoma 2018 in 2020 absolutno povečalo za 19,2–21,7 Mtoe. Vpliv pandemije COVID-19 na povpraševanje po energiji je znaten, posledica teh izjemnih razmer pa je splošno povečanje napovedanih deležev energije iz obnovljivih virov za leto 2020. Nekatera od teh povečanj se dolgoročno morda ne bodo ohranila, ko bo gospodarska dejavnost popolnoma okrevala.

Velika večina držav članic bo izpolnila svoje cilje, za tri države članice (**Belgijo, Francijo in Poljsko**) pa **obstaja veliko tveganje, da tega ne bodo dosegle.** Poleg tega za dve državi članici (Nizozemsko in Luksemburg) obstaja srednje tveganje, da cilja ne bosta izpolnili.

Glede na analizo v tem poročilu:

- se **države članice zelo spodbuja**, naj proučijo vse možnosti, **da bi mehanizme sodelovanja**, zlasti statistične prenose, **uporabile** kot rešitev za obravnavanje razmer glede na to, da je do konca leta 2020 ostalo le še nekaj tednov;
- je **Evropska komisija pripravljena podpreti** postopek, na primer s podporo političnemu dialogu držav članic ter zagotavljanjem tehničnih smernic in platformo Unije za razvoj energije iz obnovljivih virov za statistične prenose, ki se pripravlja;
- je **izjemno pomembno stalno uvajanje obnovljivih virov energije**, zlasti ker je treba ostati nad ravno osnove za leto 2020 iz nacionalnih energetske in podnebne načrte v skladu s svežnjem o čisti energiji ter napredovati v smeri doseganja ciljev za leto 2030 in leto 2050;

⁵⁶ Subvencije za energijo v EU (Priloga k poročilu o stanju energetske unije, COM(2020) 950).

⁵⁷ Delež za EU z Združenim kraljestvom je 22,1–22,4-odstoten.

- **načrti za okrevanje in odpornost**, ki bi jih morale države članice pripraviti v okviru programov reform in naložb za naslednja štiri leta, zagotavljajo **edinstveno priložnost za spodbujanje uvajanja energije iz obnovljivih virov** ter prispevajo k okrevanju gospodarstva in ciljem evropskega zelenega dogovora;
- bo **Evropska komisija še naprej spremljala razvoj dogodkov** in v skladu z določbami uredbe o energetskega upravljanju do 30. aprila 2022 na podlagi poročil držav članic ocenila končno skladnost s cilji glede na dejanske podatke za leto 2020.

V prometnem sektorju, v katerem morajo vse države članice doseči najmanj 10-odstotni delež energije iz obnovljivih virov, sta to raven v letu 2018 uspeli preseči samo dve državi članici, tj. Finska in Švedska. Model za leto 2020 kaže nekoliko boljše stanje, pri čemer je delež obnovljivih virov v prometnem sektorju EU 12,2-odstoten⁵⁸, cilj pa dosega ali presega 16 držav članic. Izpolnitev cilja je pravna obveznost, zato **Komisija preostalih 11 držav članic poziva, naj sprejmejo ustrezne ukrepe, ki bodo prispevali k nacionalnemu uvajanju ali mehanizmom sodelovanja.**

⁵⁸ Delež za EU z Združenim kraljestvom je 12,9-odstoten.